

Valtionavustuksen myöntäminen suomalaisten kansalaisjärjestöjen ohjelmamuotoiseen kehitysyhteistyöhön Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASKille vuosille 2022-2025

Ohjelmatuki osana tukea kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle

Suomalaisille kansalaisjärjestöille suunnattu ohjelmatuki on yksi keinoista toteuttaa Suomen kehityspoliitikkaa äärimmäisen köyhyyden poistamiseksi, köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi sekä ihmisoikeuksien edistämiseksi. Ohjelmatuki suomalaisille kansalaisjärjestöille edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja koko Agenda 2030:n kantavaa periaatetta, jonka mukaan ketään ei jätetä kehityksestä jälkeen. Lisäksi toimintaa ohjaavat Pariisin ilmastopimuksen tavoitteet. Ohjelmatuki on merkittävä osa Suomen kehityspoliitikan ja kansalaisyhteiskuntalinjauksen toimeenpanoa. Kansalaisyhteiskuntien vahvistaminen on sekä kehityspoliittinen tavoite että keino edistää muita kehityspoliittisia tavoitteita. Ohjelmatuella suomalaiset järjestöt ja niiden globaalit verkostot vahvistavat kansalaisyhteiskuntien tilaa, toimintaedellytyksiä ja kansalaisyhteiskuntatoimijoiden kapasiteettia. Tämä tukee ihmisoikeuksiin, oikeusvaltioperiaatteeseen, demokratiaan, rauhaan, vapauteen, suvaitsevaisuuteen ja tasa-arvoon perustuvaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Ohjelmatuki on valtionavustuslain mukaista harkinnanvaraista rahoitusta suomalaisten kansalaisjärjestöjen hankkeiden ja toiminnan monivuotisille ohjelmallisille kokonaisuuksille, joilla on selkeästi määritellyt tulostavoitteet ja pitkän aikavälin kehitysvaikutus. Ohjelmatukea saadakseensa järjestöjen tulee esittää ohjelmatuen ehtojen mukainen omarahoitus ohjelmalle. Suomalaisille kansalaisjärjestöille suunnatun ohjelmatuen hakukierros 2021 järjestettiin avoimena kaksivaiheisena hakuna: ensimmäinen vaihe avustuskelpoisuuden hakemiseksi 28.10.-30.11.2020 ja toinen valtionavustushaun vaihe 17.3.-7.5.2021. Toisessa vaiheessa valtionavustusta pystyivät hakemaan ensimmäisessä vaiheessa avustuskelpoisuuden saaneet kansalaisjärjestöt.

Ohjelmatuen hakukierroksella 2021 ulkoministeriö vastaanotti yhteensä 31 hakemusta, joiden yhteenlasketun haetun valtionavustuksen määrä on 373 877 736 euroa vuosille 2022-25. Ohjelmatuen nelivuotiselle tukikaudelle 2022-25 ehdotetaan myönnettäväksi yhteensä 276 311 788 euroa, joka osoitetaan vuoden 2021 talousarvion myöntövaltuuksista, määrärahasta ja siirtomäärärahasta käyttösuunnitelmakohtasta 8 (Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle). Käytettävän myöntövaltuuden osuus on 273 485 038 milj. euroa. Käytettävän siirtomäärärahan osuus vuoden 2021 talousarviosta on 1 526 750 euroa ja määrärahan osuus 1 300 000 euroa. Valtuuden käytöstä aiheutuva rahoitus jakaantuu seuraavasti vuosittain 67 983 771 milj. euroa vuonna 2022, 69 327 412 milj. euroa vuonna 2023, 68 736 895 milj. euroa vuonna 2024 ja 67 436 960 milj. eur vuonna 2025. Tukea ehdotetaan hakukierroksella myönnettäväksi 23 hakemukselle. Näistä 13 myöntöä ylittävät raha-asiainvaliokunnan käsittelyn 10 miljoonan euron rajan.

SASKin kehitysyhteistyöohjelma ja kehityspoliittiset perustelut

Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASKin kehitysyhteistyöohjelma 2018-2025 (Vaihe II 2022-2025) vahvistaa työelämän ihmisoikeuksia tukemalla ammattiyhdistysliikettä Afrikassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa sekä edistää oikeudenmukaisempaa yhteiskuntakehitystä. Ohjelman kumppaneita ovat kohdemaissa ja -alueilla toimivat ammattiliitot, ay-liikkeen kansainvälinen verkosto ja SASKin jäsenjärjestöt Suomessa.

Ohjelman pitkän aikavälin tavoitteina on, että työntekijöiden oikeudet toteutuvat ohjelmamaissa paremmin, ohjelmamaat täyttävät ILO:n yleissopimusten tavoitteet ja Suomen kehityspoliitikka edistää niitä. Näihin tavoitteisiin pyritään kahden välittömän tuloksen kautta: 1) SASKin tukemat ammattiliitot suojelevat tehokkaasti eri sukupuolta olevien työntekijöiden oikeuksia muuttuvassa työelämän toimintaympäristössä, ja 2) työelämän ihmisoikeuksien merkitys globaalissa etelässä on tunnustettu suomalaisessa yhteiskunnassa ja kehityspoliittisessa keskustelussa.

SASKin ohjelma edistää Suomen kehityspolitiikan päätavoitetta köyhyyden poistamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Se kontribuoi erityisesti Suomen kehityspoliittiseen painopistealueeseen ”Kehitysmaiden talouden perustan vahvistaminen ja työpaikkojen luominen”, edistäen myös painopisteitä ” Naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien vahvistaminen ” sekä ”Koulutus, toimivat yhteiskunnat ja demokratia”. Ohjelmassa huomioidaan Suomen kehityspolitiikan läpileikkaavat tavoitteet: ilmastonkestävyys ja vähäpäästöinen kehitys, sukupuolten välinen tasa-arvo ja syrjimättömyys. Ohjelma tuo työelämän oikeuksien näkökulman suomalaisten kansalaisjärjestöjen toteuttamaan kehitysyhteistyöhön. Se on hyvin relevantti nykytilanteessa, jossa COVID-19 pandemian seurauksena järjestäytymisvapauden ja ihmisarvoisen työn turvaaminen on tärkeää. Lisäksi ohjelma edistää yritysvastuuta kansainvälisessä kaupassa, YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden huomiointia yritysten toiminnassa sekä kansainvälisten työoikeuksiin liittyvien sopimusten ratifiointia. Ohjelma on myös hyvin linjassa ja tuo lisäarvoa muuhun Suomen rahoittamaan toimintaan ohjelman kohdemaissa.

SASK on saanut ohjelmatukikaudella 2018-21 ohjelmatukea 13 220 000 euroa, mukaan lukien ohjelmatuen lisärahoitus vuosille 2020-21, momentilta 24.30.66 (Kansainvälinen kehitysyhteistyö) käyttösuunnitelman kohdasta 8 (Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle).

Kehitysyhteistyöohjelman vaikuttavuus

SASKin maantieteellisesti laajaan ohjelmaan kuuluu yhdeksän pääkohdemaata: Brasilia, Filippiinit, Indonesia, Intia, Kolumbia, Malawi, Mosambik, Myanmar ja Nepal. Näistä neljä on OECD/DACin ODA-listauksessa kategoriassa Least Developed Countries LDC. Alueelliset hankkeet kattavat 17 maata, joista pääosa sijaitsee Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Ohjelman toimintoihin osallistuu suoraan vuosittain 350 000-375 000 ihmistä. Välillisesti ohjelma tavoittaa laajasti työntekijöitä ja heidän yhteisöjensä jäseniä.

SASKin ohjelma rakentuu vahvalle kumppanuudelle alueellisten ja paikallisten ammattiyhdistysliikkeen toimijoiden kanssa. Siinä hyödynnetään SASKin laajoja kotimaisia ja kansainvälisiä verkostoja ja tehdään yhteistyötä mm. yksityisen sektorin toimijoiden ja muiden suomalaisten kansalaisjärjestöjen kanssa. Ohjelman viestintä-, globaalikasvatus ja vaikuttamistyö tavoittavat kattavasti eri aloja edustavia SASKin jäseniä. Lisäksi ohjelmassa edistetään tietojen ja osaamisen vaihtoa ja kumppanuuksia suomalaisten ammattijärjestöjen ja kohdemaiden toimijoiden kesken.

Ohjelmaa toteuttava Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK on perustettu vuonna 1986. SASKin jäsenjärjestöinä on 37 suomalaista ammattiliittoa ja kaksi keskusjärjestöä, joiden jäsenmäärä on yhteensä n. 1,6 miljoonaa. SASKin toiminta lähtee ajatuksesta, että kestävin tapa vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta maailmassa on ihmisarvoinen työ, josta maksetaan elämiseen riittävää palkkaa. SASKin näkemyksen mukaan parhaiten työntekijöiden asioita edistävät itsenäiset ammattiliitot, joiden edunvalvontaosaamista järjestö vahvistaa. Näin työntekijät pystyvät vaikuttamaan yhteiskuntaan ja parantamaan esimerkiksi työlainsäädäntöä ja sosiaaliturvaa. SASK tuli ulkoministeriön kumppanuusjärjestöksi vuonna 2003 ja sittemmin ohjelmatuen piiriin. Järjestö on kokenut toimija, jolla on käytössään kokonaisvaltaiset tulosohjaus- ja riskienhallintajärjestelmät.

Ohjelman rahoitus ja seuranta

SASK hakee ohjelmalleen rahoitusta neljälle vuodelle yhteensä 16 800 000 euroa. Rahoitusta esitetään yhteensä neljälle vuodelle 16 100 000 euroa. Vuosittainen jakauma on seuraava:

Vuosi	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Haettu EUR	4 200 000	4 200 000	4 200 000	4 200 000	16 800 000
Esitetty EUR	4 100 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	16 100 000

SASK toimittaa ulkoministeriölle myöntöön sopeutetun koko rahoituskauden kattavan ohjelmasuunnitelman alkuvuodesta 2022. Ulkoministeriö seuraa ohjelman tuloksellisuutta, vaikuttavuutta, riskienhallintaa ja valtionavustuksen käyttöä eri keinoin valtionavustuslain pohjalta ja käy säännönmukaista vuoropuhelua ohjelmataukea saavien kansalaisjärjestöjen kanssa. Järjestöllä tulee olla oma seuranta- ja evaluointisuunnitelma ohjelmalleen. Järjestö toimittaa ulkoministeriölle ulkoministeriön ohjeistuksen mukaisen vuosiraportin liitteineen.